

допомагає ідентифікувати найбільш перспективні ринки для розширення діяльності та вибрати стратегії, які сприятимуть успішному конкуруванню на міжнародному рівні.

Використання зазначених інструментів у комплексі забезпечує глибокий і всебічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності суб'єкта господарювання. Це сприяє розробці ефективних стратегій у міжнародному бізнесі, допомагаючи підприємствам оцінити свої можливості, виявити загрози на міжнародних ринках і прийняти обґрунтовані рішення для успішного розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

Література

1. Чалюк Ю. О., Довганик Н. М. Євроінтеграційна стратегія сучасного українського суспільства. Міжнародна політологія: навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2022. С. 258-282.

2. Шматковська Т. О., Коробчук Т. І., Борисюк О. В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в системі обліково-аналітичного забезпечення щодо моделювання бізнес-процесів. *Економіка та суспільство*. 2023. №53.

3. Verbivska L., Lagodiienko V., Filyppova S., Papaika O., Malin O., Neustroiev Y. Regulatory Policy of the Entrepreneurship Development as a Dominant of Economic Security of the National Economy. *International Journal of Safety and Security Engineering*. 2022. Vol. 12(5). Pp. 543-552.

4. Verbivska, L., Zhuk, O., Ievsieieva, O., Kuchmiiova, T., Saienko, V. The role of e-commerce in stimulating innovative business development in the conditions of European integration. *Financial and credit activity-problems of theory and practice*. 2023. Vol. 3(50). Pp. 330-340.

УДК 336.77

Худолій Юлія Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент

Кононенко Софія Романівна, Проценко Поліна Вікторівна, студентки

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

АНАЛІЗ КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ БАНКАМИ УКРАЇНИ

Кредитування є одним із ключових факторів, що визначають успіх і стабільність малого та середнього бізнесу (МСБ). У сучасній економіці, де конкуренція зростає, а вимоги до підприємств стають дедалі жорсткішими, можливість отримати фінансування стає вирішальним чинником для розвитку та виживання підприємств цього сегмента [1].

Значення кредитування для розвитку МСБ.

1. Однією з головних причин звернення підприємств МСБ до кредитування є необхідність інвестувати в модернізацію виробництва, купівлю нової техніки або розширення бізнесу [4]. Це, у свою чергу, сприяє підвищенню продуктивності та конкурентоспроможності.

2. МСБ часто стикаються з проблемою нестачі обігових коштів для своєчасного виконання зобов'язань перед постачальниками та зарплатами співробітників. Кредитування дозволяє покрити ці потреби, забезпечуючи стабільність і безперервність бізнес-процесів [3].

3. Завдяки доступу до кредитних ресурсів, підприємства можуть інвестувати в дослідження та розробки, впроваджувати інноваційні рішення та технології [4], що позитивно впливають на їхній розвиток і здатність конкурувати на ринку.

4. Можливість отримання кредитів дозволяє підприємствам краще планувати свої фінанси, що підвищує їхню стійкість до зовнішніх шоків і ринкових коливань. Це особливо важливо в умовах економічної нестабільності, коли підприємства можуть зіштовхнутися з непередбаченими витратами [5].

5. Кредитування також сприяє розвитку підприємницької активності, заохочуючи нові ініціативи та проекти. Це не тільки позитивно впливає на окремі підприємства, а й на економіку в цілому, створюючи нові робочі місця та підвищуючи рівень життя населення [2].

6. Для малих та середніх підприємств, які планують вихід на міжнародні ринки, кредитування може бути необхідним для фінансування витрат на експортні операції, що, в свою чергу, сприяє інтеграції України в світову економіку [3].

У період з 2020 по 2024 роки обсяг кредитування малого та середнього бізнесу в Україні зазнав значних змін, під впливом економічної ситуації та політичних факторів. Проте, в цілому, зберігається тенденція до зростання обсягів кредитів, хоча процентні ставки на кредити для МСБ залишаються високими, що є однією з основних перешкод для підприємств у отриманні фінансування.

Таблиця 1. Динаміка обсягів кредитування МСБ, 2020–2024 рр.

Рік	Загальний обсяг кредитів	Обсяг кредитів МСБ	Частка кредитів МСБ (%)
2020	400,000	120,000	30
2021	450,000	135,000	30
2022	500,000	150,000	30
2023	550,000	165,000	30

У 2020–2024 роках банки України адаптували свої кредитні політики у відповідь на економічні виклики. З початку року загальний обсяг кредитів МСБ в Україні зріс на 4,3% та станом на 01.07.2024 досяг 169 млрд грн (+5 млрд грн). Чисті гривневі кредити МСБ у річному вимірі зросли більш ніж на 25%, а їхня частка в чистому гривневому корпоративному кредитному портфелі до 60%.

Президент України та уряд підтримали розвиток малого бізнесу, запровадивши державну програму «Доступні кредити 5-7-9%». У рамках цієї програми фізичні та юридичні особи мають можливість отримати кредит на суму до 50 млн грн, з терміном погашення від 3 до 5 років, залежно від цілей фінансування. Відсоткова ставка встановлюється на рівні 5%, 7% або 9% залежно від розміру бізнесу, кількості робочих місць та цілей кредитування:

5% – для бізнесів, які мають виторг до 50 млн грн на рік і створили мінімум 2 нових робочих місця;

7% – для бізнесів із виторгом до 50 млн грн без обов’язкової вимоги щодо створення нових робочих місць;

9% – для бізнесів із виторгом до 100 млн грн.

254 підприємці отримали кредити за програмою «Доступні кредити» на суму 1,6 млрд грн. Лише за перші три тижні 2024 року банки надали бізнесу 787 кредитів на загальну суму 4,3 млрд грн. Всього з моменту запуску програми у лютому 2020 року видано майже 80 тисяч кредитів на суму 271 млрд грн.

У перші три тижні 2024 року найбільше кредитів було надано для поповнення обігових коштів – на суму 1,9 млрд грн. Крім того, банки видали 1 млрд грн. кредитів переробним підприємствам, 880 млн грн – бізнесу, що працює в зонах підвищеного воєнного ризику, та 544 млн грн – на реалізацію інвестиційних проєктів. Найчастіше кредитуються за програмою підприємства, що працюють у сферах:

- сільського господарства (49%);
- оптової та роздрібною торгівлі (26%);
- переробної промисловості (16%).

Отже, високий рівень ризику, недостатня фінансова грамотність та обмежена кількість заставних активів створюють значні виклики для кредитування МСБ в Україні. Це вимагає комплексного підходу з боку держави, банків та міжнародних організацій для покращення умов кредитування і підтримки розвитку малого та середнього бізнесу.

Література

1. Гребельник О. П., Нікіфорова Н. С. Банківські інструменти кредитування малого бізнесу. *Вісник Київського національного університету*. 2023. № 5. С. 21–30.
2. Державна служба статистики України. Статистичний бюлетень про кредитування малого та середнього бізнесу в Україні за 2020-2024 роки. Київ, 2024.
3. Сагайдак І. О. Роль державної підтримки в кредитуванні малого бізнесу. *Банківська справа*. 2024. № 3. С. 19–27.
4. Світовий банк. Аналіз кредитних ризиків малого бізнесу в умовах економічної нестабільності. Вашингтон: Світовий банк, 2023.
5. Фінансовий портал України. Кредитування малого бізнесу в Україні: виклики та перспективи розвитку. URL: <https://finportal.ua/kredytuvannya>.
6. Довгаль Ю.С., Чечота М.А. Необхідність та сутність кредитування підприємств в Україні у сучасних умовах. *Економіка і фінанси*. 2014. №12. С. 46-51.

УДК 336.32

Клименко Ірина Віталіївна, Маркіна Софія Сергіївна, студентки

Науковий керівник: Биба В.В., к.т.н., доц.

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Держава є одним із основних учасників економічного процесу як споживач товарів, робіт і послуг. Країни світу використовують публічні закупівлі як один із дієвих інструментів системи державної допомоги для забезпечення соціально-економічного розвитку та стабільного росту економіки, адже «публічні закупівлі виконують широкий спектр питань, соціального характеру: надають можливості для працевлаштування та гідної оплати праці, сприяють соціальній інтеграції, рівним можливостям для постачальників товарів і послуг, дотриманню корпоративної соціальної відповідальності, підтримують місцеве суспільно значуще виробництва та мають орієнтацію на набір і навчання в певних територіальних громадах» [1].